

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

AntiLutherus Judoci Clichtouei Neoportuensis. Doctoris Theologi, Academiae Parrhisie[n]sis

Clicthove, Josse

[Köln], 1525

VD16 C 4189

No[n] o[mn]es hu[m]anas traditiones, sine discrimine a deo reprobari, sed
eas du[n]taxat, q[uæ] diuinis p[ræ]ceptis sunt co[n]trari[a]e, &
a[n]i[ma]r[um] saluti officiu[n]t XVIII

urn:nbn:de:hbz:466:1-36183

LIBER PRIMVS

paginae ambitu, & ad hanc ratiocinationi cōtexēda: huiusmodi statuta ex sacrorū eloquiōz fonte apta quadā manu ductiōe hauriūtur: ppter qd huiusmodi moderatoz ecclesiae pcepta: habēt quadā reductionē & habitudinē ad diuina mādata. Quocirca exponentes hanc ppositionē euāgelicā. Qui uos audit: me audit. & qui uos spernit: me spernit. & hanc omnia q̄cūq; dixerint uobis: seruate & facite atq; cōsimiles, solū de pastorib⁹ ecclesiasticis diuina pcepta ip̄ati b⁹: pperā interpretā sacra scripturā, eāq; ad suū cōtorquet solum, p arbitrio ac nutu suo. ut uideat pagina ip̄a diuina fauere assertiōi sug quā tutā & sustinet: cū tñ ab ea sit lōge aliēa, diuersa et discrepās.

¶ Non omnes humanas traditiones sine discrimine, à deo reprobari: sed eas duntaxat, quae diuinis praecceptis sunt cōtrariae, & animarum saluti officiant.

Cap. XVIII.

I

Mat. 15.
Esaie 29.

Decimatertia obiectio. Per **Esaia** cōquerit dñs de ijs q traditiones hūanas diuino cultui immiscēt, his uerbis: quae apud **Matthēū** à **Christo** cōtra pharisaeos adducūtur. Sine causa colunt me: docētes doctrinas & mādata hominū. Et in alio loco apud eundē euāgelistarū dominus scribas & **Pharisaeos** acriter reprehēdit: atq; sub

Mat. 23.

eo: typo quosuis ecclesiasticos rectores, mox qualitate illis psimiles, dicens. Alligāt onera grauiā & importabilia, & imponūt in humeros hominū: digito autē suo nolūt ea mouere. Rursum **Christ⁹** in euāgelio insinuat unicū dei uerbū eē necessariū ad salutem: nō multitudinē hūanaz traditionū, cū dicit, Porro unū ē necessariū,

Luca 10.

Gala. 1

Deniq; diuin⁹ **Paulus** abiiciēdas eē in religionis obseruatione regulas hūanas edocet: cū ita scribit ad **Galatas**. Sed licet nos aut angelus de caelo euangelizet uobis pterquā quod euangelizauimus uobis: anathema sit, sicut praediximus. Et nūc iterū dico, si quis uobis euāgelizauerit pter id quod accepistis: anathema sit. Non habēt igitur humanae sanctiones in ecclesiasticis rebus uim legis: sed

II. explodēda potius sunt & reijciēda. ¶ **Respōsio.** Horū quatuor locoꝝ ex scriptura citatoꝝ: prim⁹, sane intelligit de doctrinis & mādati hominū: diuino pcepto aduersantibus ac recte rationi. q̄le erat id **Pharisaeorum** placitum: quod satius sit munus aliquod deo offerre in templo, quā parentū necessitati subuenire. Propter quod, grauius increpat dominus pharisaeos; id eis obiectans. Quare &

re & uos transgredimini mandatum dei: propter traditionem uestram: Et rursum ibidem Irritum fecistis mandatum dei: propter traditionem uestram. In alio quoque Matthæi loco eosdē dominus seuerè ob huiusmodi decreta diuinis cōtraria legibus insectatur. Apostolica autem traditiōes, sacrorūq; cōciliorum canones & cōstitutio-
 nes ecclesiasticæ, ad directionē fidelium diuturno usu receptæ, nō aduersantur pceptis dei & euāgelicis legibus: sed maxime illis cōsentiūt, & ad ea facilius exequēda magnum afferūt p̄sidium. Quo circa uerbum illud ppheticum: nequaquam de huiusmodi sancti-
 onibus euāgelio supadditis afflatu spiritus sancti, est intelligēdum. ¶ Porro in secūda propositiōe ex euāgelio obiecta rephēditur im-
 moderata traditionum humanarū grauitas, ac intolerabilis sarcina: quæ citra discretiōem imponitur humeris hominum, cū debeant illæ recta mediocritate esse determinatæ: neq; uires humanas nimio premere pondere. Sugillatur etiam onerosa illa legum humanarum impositio in subiectos: quādo qui eas cōstituerūt, obser-
 uare easdem detrectant, cum deberent illi suo exemplo alios ad leges illas integre custodiendas inducere. In sanctionibus autem ecclesiasticis debita moderatione definitis: neque inmani onere earum degrauantur subiecti, neque ipsarum iugum recusant rectores qui illas constituerunt. ¶ Tertius uero locus scripturæ ex euā-
 gelio in præsentia adductus, scilicet id uerbum Christi ad Martham, porro unum est necessarium: nequaquam apte suffragatur aduersariorum proposito. Non enim unum, ibi sumitur secundum probatos loci illius expositores: pro uerbo dei aut sermone in euangelio contento, ut uolunt qui hæc nobis obiectant. sed pro unitate mentis in deum collectæ, per internam contemplationem atque quietem. Quæ quidem unio atque adhæsiō animi cum deo, per intimam tranquillamq; speculationem: est ad salutem consequēdam maxime necessaria & expediens, reiectis diuiduæ uitæ & in plurima distractæ nō sine ingenti turbatione, curis. Et hæc unio acceptio atque significatio in prædictis domini uerbis: maxime illi loco euangelico est consentanea, quemadmodum præcedētia pariter & sequētia eiusdem narrationis uerba: liquido prodūt. Sed ne sine authore loqui uideamur: audiatur uenerabilis pater Beda, ita in suis super Lucam commentarijs hoc Christi dictum, porro

Mat. 15

Mat. 23.

III

III

Beda.

k 2 rō

LIBER PRIMVS

ro unum est necessariū: exponēs, *Pe it^o* (inquit) *David*, solū hoc (pa-
 catis scilicet uitioꝝ tumultibus: optata iā in *Christo* mentis quiete
 perfrui, quod proxime in ea sua expositione præmiserat) necessa-
 rium homini esse definiens: deo iugiter inhærere desiderat, dicēs:
Psalmo 72. *Psalmo 26.* *Mihi autē adherere deo bonū est: ponere in domino deo sp̄e meā.*
 Et alibi: idē ait, *V*nam petij à domino, hanc requirā: ut inhabitē in
 domo domini omnibus diebus uitæ meæ. *V*t uideā uoluntatē do-
 mini: et uisitem templum sanctum eius. *V*na ergo et sola est theo-
 ria, id est contemplatio dei: cui merito omnia iustificationum meri-
 ta, uniuersa uirtutum studia postponuntur, hæc ille. Sed et *Nico-*
laus Liranus nō obscuri nominis interpres, et in explanādis sacris
 literis exactissimæ diligentia: sic eundem locum elucidat. *Por-*
ro unum est necessariū, scilicet ipse deus: qui unus est, et præ omni-
bus quæredus, Vel unum, id est unitas mentis ad deum. Et istud
respicit uitam contemplatiuā: per quā mens adhæret deo, qui est
simpliciter unus, secundum quod dicit apostolus, primæ epistolæ
ad Corinthios sexto capite. Qui adhæret deo: unus spiritus est. Si
cut e cōuerso per uitā actiuā intēdendo creaturis quæ multæ sunt:
*anima diuiditur. Sic ille. V*traq; autē hærē expositionū à *Lirano* iā
Augustinus, assignat: etiā respondet sententiæ beati *Augustini*, & intelligen-
 tiæ eorundē uerboꝝ domini: quam tradit præclarus ille doctor in
 homelia, euangelij illius explanatoria. Ex quo, liquido cōstat: ad-
 uersarios ipsos perperam applicare illum scripturæ locū ad dei uer-
 bū, siue eloquiū sacrum in euangelio expressum, eisdemq; inique
 contendere, id solum (abiectis atque neglectis reliquis omnibus)
 esse ad salutem necessariū, cum huiusmodi eorū sensus: manifeste
 deprehendatur illi loco euangelico minime congruere. ¶ *V*erū id
 unū illis ultro & gratis admittamus: quod predictū domini uerbū,
 porro unū est necessariū: insinuet (ut uolunt) eloquiū euangelicū
 esse necessariū ad salutē, non tamen cum excludendi particula id
 enunciatur, quæ significet id solum esse necessarium. Quare cū di-
 cti illius euāgelici ueritate cohæret & id: alia nōnulla præter id unū
 & cū illo uno, esse necessaria, utpote decreta apostolica, sanctarū sy-
 nodorū canones: & ecclesiasticas traditiones diuturno usu roborā-
 tas. Non erū quicquid necessariū est: cōprobatur esse et sufficiens,
 sed interdū etiā indiget alterius necessarij adminiculo: ut integrū
 opus

opus conficiat. **N**ecessariū siquidem est corpus, ad hominis compositionem: sed et anima rationali op^o est, ut integer homo coalescat. Sic & necessaria statuæ materia: formæ per artem inducendæ adiectionem exposcit. ¶ **C**onfirmiliter itidem intelligendū est et illud beati Petri uerbum: in priore sua epistola canonica positū. Si quis loquitur: quasi sermones dei. quod et Lutherani solent assumere in suæ assertionis confirmationem. Significat enim hisce uerbis Petrus: primo loco et præcipuæ, dei uerbū in sermonibus nostris esse proponendū. ut inter annūcianda populo: obtineat illud primatū et supremū gradū. **N**on tamen astruit in prædicta sententia Petrus: solū dei uerbū esse de promendum in conspectu populi Christiani, ceteriq; publico id duntaxat edisserendum: quod in euangelio cōscriptū cōperitur. cum ibidem & leges ecclesiasticæ ultra euāgelii cōstitutæ; etiā recte denunciētur obseruandæ. **V**erū id Lutherani familiare est ac germanū in primis, quæ sine exclusione dicta sunt: per adiectā excludendī notā cōstringere ac coarctare ad aliqua, ceteris exclusis. **S**ed nonne id ipsum est scripturā detorquere ad alienū sensum: ac penitus deprauare? Pōt & illa beati Petri propositio recte exponi in hanc sententiā. Si quis loquitur exhortatoriū sermonē ad populū: ea uerba loquat quasi sermones à deo sibi subministratos ut fonte totius sapiētiae, datoreq; uerbi: nec ea suo ascribat ingenio, aut putet ex seipso hausisse. Cui qdē sententiæ, & quæ præcedūt in eo epistolæ cōtextu, & quæ sequuntur eiusdē apostoli uerba aptissime quadrant. hoc mō. **V**nusquisq; sicut accepit gratiā: in alterutrū illā ministrātes, sicut boni dispensatores inūiformis gratiæ dei. Si quis loquitur: quasi sermones dei. Si quis ministrat: tanq̄ ex uirtute quā subministrat deus. ut in omnibus honorificet deus per Iesum: cui est gloria & imperiū in secula seculorū. **A**mē. **V**erū ex hac posteriore datæ propositionis intelligētia: nullā possunt Lutherani arripere ansam stabiliendæ suæ positionis, de abolendis cōstitutionibus ecclesiasticis. ¶ **D**emū in quarto sacre scripturæ loco, in præsentī obiectione adducto, & ex epistola beati Pauli ad Galatas desumpto: particula p̄ter, nō diuersum excludit prologū aut uerbi p̄coniū, sed cōtrariū & repugnās ijs quæ euāgelizauerat Paulus. **N**ēpe in sacris literis id frequēs est & protritū: q̄ excludēdi notæ, aliud, p̄ter, nisi: nō diuersum ab eo qd proponit excludāt, sed aduer-

V.

1. Petri 4.

1. Petri 4.

VI.

LIBER PRIMVS

Deutero . 4. sum dūtaxat & pugnās. Vt cū in Deuteronomio dicit dñs ad popu-
Deutero . 17. pulū Israēliticū . Non addetis ad uerbū qđ loquor uobis: nec aufe-
tis ab eo. Et paulo post in eodē libro. Quod p̄cipio tibi, hoc tñ fa-
cito: nec addas quicq̄ nec minuas . Illoꝝ q̄ ppe uerboꝝ dei nō fuit
transgressor Moyses: cū latius & diffusius explicuit legē populo, q̄
à deo acceperat. Sic in prima ad **Corinthios** epistola scribit beatus
1. Corin. 7. Paul⁹ . Nō iudicauī me scire aliquid inter uos: nisi Iesum Christū
& hunc crucifixū. Cū tñ simile sit uero: diuinū apostolum etiā alia
Apoca. 22. Christi mysteria q̄ crucē, Corinthijs annunciaſſe: non tñ sacramē-
to uiuificæ crucis aduersantia . Sic & in **Apocalypsi** beati Ioannis
apostoli: circa finē adijciē hęc cōminatio . Si qs appofuerit ad hęc:
apponet dñs sup eū plagas, scriptas in libro isto. Vbi non quēcūq̄
adiectio ad scripta in sacra **Apocalypsi** prohibetis: sed cōtrariōrum
tñ & repugnantū. Non enim illius interminationis penā incur-
rerunt cōplures uiri sanctitate & doctrina p̄stantes: qui eandem
Apocalypsin suis cōmentarijs ac scriptis p̄clare elucidarūt. At ue-
ro qui edicit populo **Christiano**, traditiones apostoloꝝ, canones sa-
croꝝ cōcilioꝝ & antiquas ecclesiæ regulas esse obseruandas: nihil
cōtrariū enunciat ijs quæ Paulus quondā euāgelizauit: sed illis o-
mnibus maxime consonū & quadrās. Non igit is incurrit anathe-
ma quod denunciauit Paulus futuꝝ inimicis ueritatis.

¶ **Christianos** oēs obligari ad obseruandas ecclesiæ le-
ges: etsi eas aliter boni & aliter improbi soleant exe-
qui diuersoꝝ constituto fine. Cap. XIX.

I.
1. Timo. 1.

Gala. 5.
2. Corin. 3.

Ecima quarta aduersarioꝝ obiectio. Ad **Timothe-**
um scribēs ap̄ls ait. Lex iusto nō est posita: sed iniu-
stis & nō subditis . Cui cōsonat eiisdē dictū hoc ad
Galatas. Si spiritu ducimini: nō estis sub lege. & illđ
ei⁹ ad **Corinthios** uerbū. Vbi spiritus domini: sibi li-
bertas. Igit ecclesiasticæ cōstitutiōes quæ uim legis habere dicunt,
nō astringūt obligationis uinculo iustos & spirituales, q̄ spiritu dei
agunt & uiuunt: sed solū prauos aut imperfectos, indigentes ad-
huc hisce ritib⁹ & obseruatijs tanq̄ adminiculis, quibus prouehāt
ad perfectionē. Quā ubi attigerint, fuerintq̄ cōsummate affecti:
amplius non egēt his p̄paratorijs elemētis ac rudimētis. sed ea pro-
sus abijciunt, libertateq̄ spiritus sibi uendicant: qua absoluuntur à
ieimjs